

Glazige Punt Eieren (GPE) veroorzaken veel financiële schade

Dr. Anneke Feberwee, pluimveedierenarts en Yvette van Wichen-Schilte, marktmanager pluimvee

In 2000 ontving de GD voor het eerst meldingen van nog niet eerder beschreven eischaalafwijkingen. De eieren hebben bij deze afwijking een glazige punt als gevolg van een verdunde, verzwakte schaal. Deze eieren worden ook wel Glazige Punt Eieren (GPE) genoemd. De wetenschappelijke naam is eipuntschaalafwijkingen (EPS). Eieren met deze afwijking werden eerst gezien bij witte leghennen op kooien, maar later ook bij zowel witte als bruine leghennen in andere huisvestings-systemen.

Schade door GPE

De gevolgen van GPE zijn groot. De productie van GPE in een legkoppel kan variëren van enkele procenten tot 25 procent. Hennen die GPE produceren blijven dit levenslang doen. De eischaalsterkte van GPE kan wel 50% lager liggen dan die van normale eieren. De eieren breken hierdoor makkelijker en er zijn meer tweedesort eieren (GPE en eerstesort eieren die besmeurd raken). Verder kost het extra tijd om de afwijkende eieren uit te zoeken en moet er meer schoongemaakt worden.

Oorzaak

De GD heeft afgelopen jaren onderzoek verricht naar de mogelijke oorzaak van GPE. Hieruit bleek dat in het veld *Mycoplasma synoviae* (M.s.)-stammen voorkomen die een infectie veroorzaken in het legapparaat. Dit leidt tot de eischaalafwijkingen. Ook is gebleken dat andere ziektekiemen zoals het infectieuze bronchitisvirus (IB) de schade door GPE laten toenemen met bijna 50%.

Praktijkvoorbeeld

Een pluimveehouder die al een paar keer te maken heeft gehad met GPE, is Adriaan Hendriks uit het Noord-Brabantse Netersel. Hendriks heeft 60.000 hennen van dezelfde leeftijd (53 weken) in kooihuisvesting, verdeeld over twee stallen. Een paar jaar geleden kreeg hij voor het eerst te maken met GPE. Hij deed mee aan een onderzoek van de GD naar GPE. "Twee koppels geleden had ik problemen. De eieren hadden glazige punten, maar

aan de kippen zelf kon ik niets zien." aldus Hendriks. "De problemen begonnen zo rond de 35, 36 weken. Ik had toen meer breuk en meer tweede soort eieren. Dat heeft consequenties voor de afname van je eieren. De tweede soort gaat naar de industrie. Maar ook de eerste soort breekt sneller en dan gaat het pakstation bekijken of je moet blijven sorteren of dat alles naar de industrie gaat." Het percentage eieren dat afviel of tweede soort was, was volgens Hendriks hoog: "Ik denk al gauw 8%. Gemiddeld, dus zonder GPE, is het rond de 5%. Dat is natuurlijk wel weer afhankelijk van de leeftijd van de kippen." Naast deze schade kostte het Hendriks ook veel extra werk om alles schoon te maken. Gemiddeld stond hij elke dag een half uur langer te poetsen.

"Je probeert van alles om bij te sturen"

Na het GPE-koppel kreeg Adriaan Hendriks een goed nieuw koppel. "Ja, dat koppel was echt een superkoppel, buitengewoon," zegt hij met een lach. Toch ging het in het volgende koppel weer mis. Ook bij zijn huidige koppel werd rond de 35 weken GPE geconstateerd, in dezelfde mate als het eerste koppel. "Dan denk je: daar begint het weer! En je probeert weer van alles om het een beetje bij te sturen." Hendriks voegde extra vitaminen en mineralen aan het voer toe. "Dat had weinig effect.

Benadering van de economische schade voor de sector

Schade op het pluimveebedrijf: uitgangspunten

- Een GPE-ei brengt ongeveer 2,5 cent minder op.
- 2% van de productie op een getroffen bedrijf heeft GPE.
- De productie bedraagt 300 eieren per legronde.
- GPE komt voor tijdens 40% tot 75% van de legronde. In het voorbeeld wordt gerekend met 40%.

Dit zorgt voor een schade van 6 cent per kip per ronde. In Nederland worden per jaar 30,7 miljoen hennen gehouden. *Elke pluimveehouder heeft 10% kans om met GPE geconfronteerd te worden.* Dit betekent een landelijke schadepost van **€184.200** per jaar.

Er ontstaat ook schade doordat er 2 à 3 % minder eieren geraapt worden. Bij een opbrengstprijs van 7 cent: $2,5\% \times 120 (40\% \times 300) \times 7 \text{ cent} = 21 \text{ cent}$ minder per kip per jaar. Dit betekent, eveneens bij een kans op GPE van 10%, een totaalschade van **€644.700** per jaar.

In totaal is de schade daarmee op pluimveebedrijven bij benadering **€828.900** per jaar. Voor een gemiddeld bedrijf met 27.650 leghennen betekent dat een schade van **€7.466**. Bovenop dit bedrag komen nog de extra arbeidskosten. Per dag is dit een half uur extra werk. Per koppel met GPE kost dit **€1.680,-** bij een uurtarief van €20,- (84 uur).

Benadering van de schade op het pakstation:

Uitgangspunt: van een koppel met GPE ontstaat per 100 eieren 15 cent schade (exclusief extra arbeidskosten). Per kip (300 eieren) is dat 45 cent. GPE komt in 10% van de koppels voor dus: 30,7 miljoen leghennen $\times 45 \text{ cent} \times 10\% =$ **€1.381.500** per jaar aan kosten op de pakstations.

Omvang schade in de sector

De totale schade van GPE (veroorzaakt door M.s.) komt hiermee in de Nederlandse pluimveesector op **€2.210.400**. Hier zijn de extra arbeidskosten van de pluimveehouder en het pakstation nog niet meegerekend.

Pluimveehouder Adriaan Hendriks.

Glazige Punt Eieren

Het zit toch in de kip en die kip verander je niet. Het kostte me wel 100 tot 150 euro extra per vracht voer. En extra werk.” Hij hoopt dan ook dat het onderzoek van de GD wat op zal leveren.

Problemen bij pakstation

Pakstation Van Zetten krijgt eieren van ongeveer 140 verschillende stallen, verdeeld over 85 leveranciers. Roel van Zetten: “Op dit moment hebben we vier koppels met GPE, maar op de

Mogelijke doorbraak

Recent GD-onderzoek wijst er op dat een preventieve vaccinatie tegen M.s. de schade kan beperken. In dit onderzoek is een Australisch (niet in Nederland geregistreerd) M.s.-vaccin toegediend aan twaalf weken oude M.s.-vrije opfokleghennen. Na blootstelling aan een GPE M.s.-stam had de gevaccineerde groep 50% minder GPE-productie vergeleken met eenzelfde groep die niet M.s.-gevacineerd was. Op basis van de resultaten van dit onderzoek en omdat er tot op heden geen M.s.-vaccin geregistreerd is in Nederland, wordt binnen het GD-onderzoek verder gekeken naar de mogelijkheid van M.s.-stalvaccins in de preventie van GPE. Uiteraard dient er een afweging plaats te vinden of de vaccinatiekosten in verhouding staan met de schade en hoe een eventuele vaccinatie tegen M.s. kan worden ingebouwd in het volle vaccinatieprogramma in de opfokperiode.

top waren het er twaalf. En dat is toch iets om nerveus van te worden.” Het pakstation neemt altijd steekproeven, maar GPE wordt niet altijd ontdekt. Van Zetten: “Doorgaans wordt het probleem pas aangetoond in de machine. De machine sorteert sommige GPE-eieren uit, maar het komt voor dat ze toch de machine in gaan. Zo’n ei kan dan stuk gaan en leeglopen. Hierdoor blijven soms halflege eieren hangen in transport- en buffersystemen van sorteermachines waardoor de volgende batch eieren niet gelost kan worden in de verpakking. Dat is erg vervelend, om nog maar te zwijgen over de vervuilingen in de machine.”

De extra kosten door GPE laten zich moeilijk berekenen, zegt Van Zetten. “De schade in een partij kun je wel meten, maar dan heb je nog de extra schoonmaakkosten en je imagoschade.” Volgens Van Zetten moet al het mogelijke gebeuren om GPE uit te bannen. “Als er in het buitenland een goed werkend vaccin is, dan moeten we met man en macht werken om het ook in Nederland geregistreerd te krijgen. En doorgaan met onderzoek naar preventieve maatregelen. Hoe dan ook moeten we de kwaliteit van onze eieren hoog houden, zeker omdat wij 85% van onze eieren exporteren.”

“GPE veroorzaakt ook imagoschade”

Aanpak

Helaas is er nog geen pasklare behandeling voor GPE. Een antibioticumbehandeling kan de eischalkwaliteit verbeteren, maar heeft een kortdurend effect. Bovendien ontstaan er residuproblemen en worden de dieren niet M.s.-vrij. Dit lijkt dus niet de oplossing om deze aandoening te bestrijden. Verder zijn er aanwijzingen dat rui in combinatie met een antibioticumbehandeling de productie van GPE reduceert en dat het toedienen van extra calcium in combinatie met vitamine D mogelijk ondersteunend werkt. Dit moet nog verder onderzocht worden.

ATO AGRO & BOUWSERVICE BV
Enkweg 11a NL-7251 EV Vorden
Tel. +31 (0)575 555457
www.ato-agro.nl
email: info@ato-agro.nl

volièrestallen / wintergarten

